

Vision önskar härmed delge TCO förbundets synpunkter gällande TCOs remissvar på Ds 2016:41 Ansvar för de försäkringsmedicinska utredningarna.

Vision ställer sig positivt till utredningens förslag om en ny lag om försäkringsmedicinska utredningar. I dag är området inte reglerat. Förbundet önskar delge TCO synpunkter när det gäller utredningarnas kvalitet och den enskildes rättsäkerhet, rätten till tolk vid behov, samt vikten av tillförlitliga prognoser och ett tak för antalet utredningar landstingen ska åläggas skyldighet att utföra.

Kvalitet och rättsäkerhet

Vision ser att landstingens behov av att kunna samarbeta med andra landsting och möjlighet att anlita privata aktörer, när det gäller försäkringsmedicinska utredningar tillgodoses i förevarande förslag. Det är dock viktigt att kvaliteten på utredningarna är god oavsett om landstingen själva eller i samverkan bedriver verksamheten, eller upphandlar denna från privata aktörer. Det är väsentligt att verksamheten följs upp löpande och att enskildas rättssäkerhet garanteras.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) får enligt förslaget ett tillsynsansvar. I IVOs remissvar på den tidigare utredningen tolkar myndigheten tillsynsansvaret så som endast gällande klagomål på händelser i vården i samband med de försäkringsmedicinska utredningarna. Något ansvar avseende felaktiga arbetsförmågebedömningar, rena bemötandefrågor eller andra klagomål som inte direkt berör patientsäkerheten anser sig IVO därmed inte att ha. Något ytterligare uppföljningsansvar för kvaliteten i verksamheten finns däremot inte nämnt i förslaget till reglering. Inte heller föreskrivs någon besvärsordning för den enskilde som anser sig ha fått en felaktig bedömning eller på annat sätt har klagomål på utredningen. Om felaktigheter inte faller under IVOs tillsyn tycks det då endast återstå för den enskilde att klaga på det beslut som utlåtandet sedan läggs för grund för hos Försäkringskassan.

Som kvalitetsgarantier finns, i förslaget till reglering, vissa skrivningar om utförarens kompetens. Försäkringskassan ges också möjlighet att, efter samråd med Socialstyrelsen och landstingen, närmare föreskriva vilken kompetens utförande personal ska ha. Det anges också att verksamheten ska ha den personal, de lokaler och den utrustning som behövs för att säkerställa kvaliteten i verksamheten. Särskilt utpekas vikten av en verksamhetschef med den kompetens som krävs för uppdraget, vilket Vision ser som

positivt. Någon, förutom IVO, utpekad instans för kontroll och uppföljning av kvaliteten finns dock inte i förslaget till reglering.

Vision föreslår att IVO, eller annan instans, får ett tydligt utpekad ansvar för kontroll och uppföljning också av kvaliteten gällande de försäkringsmedicinska utredningarna och andra delar i förfarandet som inte direkt berör patientsäkerheten, samt att den enskildes rättsäkerhet förstärks genom att ett klagomålsförfarande gällande utredningarna föreskrivs.

Tolk

I det tidigare förslaget SOU 2015:17 föreskrevs att utföraren av försäkringsmedicinska utredningar vid behov bör anlita tolk. Vision framförde i remissvaret att skrivningen borde skärpas från bör till ska. I nuvarande förslag finns ingen lagreglering angående behov av tolkning. Detta innebär att förvaltningslagens 8§ som föreskriver att myndigheter vid behov bör anlita tolk blir tillämplig. Vision ser dock ett särskilt värde av att de försäkringsmedicinska utredningarna vid behov ska utföras med tolk. Den enskilde är hänvisad till den utförare som landstinget valt och den valfrihet att inte delta i utredningen som finns blir i det närmast teoretisk då det kan innebära att man inte får rätt till ersättningar från socialförsäkringssystemet. Vision ser rätten till auktoriserad tolk vid behov, som ett en viktig komponent i alla kontakter med sjukvården. Det finns dock motiv för att se de försäkringsmedicinska utredningarna som särskilt ingripande och därmed skärpa förvaltningslagens bör-krav till ett ska-krav. Det finns gällande dessa underökningar också en god möjlighet att planera undersökningarna i tid så att tolk finns tillgänglig. Att tolkningen sker av en auktoriserad sjukvårdstolk är viktigt för den enskildes rättssäkerhet.

Prognoser

I den föreslagna lagstiftningen föreskrivs att Försäkringskassan ska utarbeta prognoser både på kort och långt sikt gällande antalet försäkringsmedicinska undersökningar. Om prognoserna sedan frångås kommer landstingen ändå att garanteras 70 procent av den beräknade ersättningen. Detta ska ge landstingen en möjlighet att planera en långsiktig och stabil verksamhet. Det är inte uttalat vad som menas med en långsiktig prognos. I promemorian konstateras också att det finns stora skillnader bland annat mellan olika försäkringskass kontor och över tid gällande användningen av de försäkringsmedicinska undersökningarna. Vision ser att det finns ett behov av att Försäkringskassan utvecklar

sina arbetsmetoder så att behovet av de försäkringsmedicinska utredningarna bättre kan prognostiseras.

Någon analys av följderna av om behovet kraftigt överstiger det som förväntats görs inte i promemorian. I och med att det föreskrivs att landstingen har en skyldighet att inom 30 dagar leverera underlag till Försäkringskassan finns en risk för att verksamheten blir kraftigt överbelastad och eventuellt tränger ut landstingens kärnverksamhet, om antalet utredningar i prognosen överskrids, eller om prognoserna är för kortsiktiga så att verksamheten inte hinner anpassas efter behovet. Vision föreslår att landstingens skyldighet att tillhandahålla försäkringsmedicinska undersökningar, i lagstiftningen begränsas till maximalt det antal som Försäkringskassan prognostiserat.

Linda Olausson
Ombudsman, försäkring
Vision